

Odbor životního prostředí a zemědělství
Středočeský kraj
Zborovská 11
150 21 Praha 5
IDS: keebyyf

Dne: 30.06.2017

**Věc: Požadavek regulace a kontroly provozu
kalového hospodářství Drasty územně příslušným úřadem**

Požadujeme, aby na základě níže uvedených skutečností *Středočeský kraj* jako orgán pověřený ochranou životního prostředí v rámci své místní působnosti

***zajistil soulad provozu kalového hospodářství (KH) Drasty,
umístěného na pozemku parcelní číslo 52/4, katastrální území Drasty, obec Klecany,
ve Středočeském kraji jako dislokovaná součást Ústřední čistírny odpadních vod (ÚČOV) Praha,
s legislativou a místní příslušností,***

zejména aby v rámci procesu integrované prevence a omezování znečištění (IPPC) byly *definovány přípustné parametry provozu a jejich soulad s nejlepšími dostupnými technologiemi (BAT)*, který by byl následně relevantními orgány kontrolován a v mezích zákona periodicky aktualizován. Neboť je prokazatelně v místě provozu zařízení *dlouhodobě překračován standard kvality životního prostředí*, požadujeme *přezkum provozu KH Drasty Středočeským krajem* jako místně příslušným úřadem ve smyslu § 18 odstavec 6 zákona 76/2002 Sb., O integrované prevenci, popřípadě aplikaci § 19b odstavec 1 výše uvedeného zákona. V případě nemožnosti uvést aktuálně provozovanou záložní technologii v soulad s nejlepšími dostupnými technologiemi

***požadujeme, aby tento byl pozastaven ve smyslu § 19 písmena d) zákona 76/2002 Sb.
a neprodleně realizována opatření eliminující šíření zápachu vně areálu
a eliminovány negativní účinky emisí na zdraví obyvatelstva.***

Žádáme, abychom o výsledcích přezkumu šetřením v místě provozu zařízení nebo přezkumem podkladů předložených provozovatelem zařízení byli bez odkladu jednotlivě informováni.

Odůvodnění:

- Provozní řád ÚČOV Praha v platném znění ze srpna 2014 udává možnost čerpat stabilizovaný (vyhnilý) kal z ÚČOV na KH Drasty, kde se nalézají 21 kalových polí, každé o objemu 4096m³. Alternativou k tomuto postupu je běžný odvoz kalů na skládku či k jeho dalšímu průmyslovému využití. Dle posledních informací provozovatele je 17,5 kalového pole zaplněno (tj. za poslední rok je tedy uloženo nejméně 71 tis tun odpadu), kal ze 2-3 polí je (z předchozí havárie cca před rokem) již stabilizován a připraven k odvozu. Nejen z uvedeného vyplývá, že obdobný havarijný stav byl vyhlášen opakovaně i v předchozích obdobích; je tedy spíše pravidlem nežli výjimkou.
- Provozní řád hovoří o KH Drasty jako o dislokovaném zařízení na zpracování kalu včetně jeho využití jako mezideponie kalu. Kalovod spojující ÚČOV Praha a KH Drasty je realizován výtlačným potrubím DN300. Vyhnilý kal je klasifikován jako odpad katalogové číslo 19 08 05.
- Neboť provozní řád ÚČOV Praha v platném znění nevyklučuje využívání KH Drasty pro jiné kaly než ty produkované na ÚČOV Praha a ani samotná technologie takové užití neznemožňuje (viz např. mezideponie kalu zmiňovaná v provozním řádu ÚČOV Praha),

jedná se o samostatné zařízení na zpracování odpadu ve smyslu odstavce 5.1, písmeno a) a k) nebo odstavce 5.4 přílohy 1 zákona 76/2002 Sb., tedy podléhající procesu IPPC. Zatímco regulativy provozu ÚČOV Praha včetně provozního řádu jsou místně příslušné Magistrátu hl.m. Prahy (jehož odbory je schválily), provoz KH Drasty je z uvedeného důvodu místně příslušný Středočeskému kraji. Ten však žádné takové regulativy, natož IPPC provozu, neeviduje.

- Sdělení České inspekce životního prostředí ze dne 16.06.2017 k věci udává, že neexistuje samostatné povolení k čerpání jakýchkoliv kalů na KH Drasty, neboť jde o záležitost řešené provozním řádem ÚČOV Praha. **Z toho evidentně vyplývá, že provozní řád schválený Magistrátem Hl.m. Prahy má exekutivní dopady na provoz umístěný mimo jeho územní příslušnost. V takovém případě však je místně příslušným úřadem Ministerstvo životního prostředí.**
- Vedle toho Ministerstvo životního prostředí dne 22.06.2017 sdělilo, že z hlediska zákona 201/2012 Sb., O ochraně ovzduší, je skladování kalů z čistíren odpadních vod (ČOV) obvykle zařazeno jako činnost související s provozem ČOV, kdy ČOV je stacionárním zdrojem uvedeným v příloze 2 zákona, je tedy tzv. zdrojem vyjmenovaným. V případě, kdy skladování kalů není umístěno v areálu ČOV, ale naopak je vzdáleno několik kilometrů od ÚČOV Praha, **nejedná se z hlediska zákona o ochraně ovzduší o tzv. související činnost.** I z toho lze opětovně dovodit, **že místně příslušným úřadem pro KH Drasty je Středočeský kraj.**
- Dle sdělení provozovatele ÚČOV Praha byl v říjnu 2016 vyhlášen havarijný stav kalového hospodářství na Císařském ostrově (anaerobní stabilizace kalu – bioplynová stanice), při kterém je dle sdělení provozovatele nutné jednorázově z důvodu nedostatečné kapacity kalového hospodářství na Císařském ostrově zapříčiněné technologickými poruchami čerpat surový (nestabilizovaný) směsný kal do kalových polí na KH Drasty. Čerpání nestabilizovaného kalu odpovídá i vyjádření České inspekce životního prostředí ze dne 16.06.2017. Havarijný stav i po 9 měsících od vyhlášení trvá, dle sdělení provozovatele se očekává jeho odvolání až na základě snížené potřeby kapacity na ÚČOV Praha koncem letních prázdnin.
- **Vzhledem k tomu, že provozní řád ÚČOV Praha připouští čerpání na KH Drasty výhradně stabilizovaného kalu, aktuální čerpání surového kalu je evidentně v rozporu se schváleným provozním řádem ÚČOV Praha.**
- Vzhledem k tomu, že KH Drasty i historicky (v době uvedení do provozu) zpracovávalo již nějakým procesem stabilizované kaly, na zpracování nestabilizovaného (směsného surového) kalu nemusí zařízení být technologicky přizpůsobeno.
- **Současná aerobní stabilizace (surového) kalu na KH Drasty obtěžuje celé širší okolí zápachem nad míru obvyklou,** na což opakovaně upozorňovaly jak místní samosprávy, tak sami občané; reakci kontrolních orgánů nelze hodnotit jako uspokojivou.
- Zákon č. 201/2012 Sb., O ochraně ovzduší v ustanovení § 2 písm. b) zákona definuje znečišťující látku jako "**látku, která svou přítomností v ovzduší má nebo může mít škodlivé účinky na lidské zdraví nebo životní prostředí anebo obtěžuje zápachem**". Toho důsledkem pachové látky nejsou v zákoně upraveny speciálně, ale uplatňuje se na ně obecná úprava nástrojů k regulaci znečištění a znečišťování. Přestože zákon udává možnost regulovat obtěžování zápachem v rámci závazných podmínek provozu stanovených v povolení provozu, zejména pak v rámci provozního řádu, který je součástí povolení IPPC, tedy vztáhnout je k parametrům nejlepších dostupných technik (BAT), provozní řád schválený Magistrátem Hl.m. Prahy aktuálně platný na KH Drasty této možnosti nevyužívá. **Na základě této skutečnosti požadujeme, aby tak učinil Středočeský kraj v rámci své místní příslušnosti, neboť na základě shora uvedených kapacit zařízení odpovídá podmínkám odstavce 5.1, písmeno a) a k) nebo odstavce 5.4 přílohy 1 zákona 76/2002 Sb.**

- Vedlejším produktem aerobní stabilizace čistírenského kalu v otevřených polích je šíření pachových látek, dle odborné literatury obsahující i látky toxické, zejména pak sirovodík, ethylmerkaptan, methylmerkaptan, dimethyl sulfid a amoniak.
- Přestože existují technologie¹ efektivně sorbující uvedené vedlejší produkty, provozovatel po 8 měsících od vyhlášení posledního havarijního stavu začíná zvažovat a testovat dílčí opatření ve formě aplikace deodorantu či výsadby vhodných rostlin. První uvedené opatření realizované v poslední době však žádné prokazatelné zlepšení nepřineslo, druhé je aktuálně zvažováno.
- Vedle výše uvedených toxických látek aerobně stabilizované čistírenské kaly mohou obsahovat i
  - nižší *karboxylové kyseliny*, které zapáchají a jejich reakce se vzdušným kyslíkem a UV záření produkuje CO₂. Díky disociaci s vodou způsobují okyselování prostředí;
  - obecně *merkaptany*, organické sloučeniny síry, které velmi snadno oxidují, v nekontrolovaných podmínkách mohou být producentem sirovodíku nebo disulfidů;
  - toxické *aldehydy*, které jsou zařazeny do skupiny látek škodlivých;
  - *pyridin, sulfan, 6-methylindol* a jiné.
- Výše uvedené toxické látky mají prokazatelný vliv na zdraví obyvatelstva, konkrétně:
  - *sirovodík* má dráždivý (oči, dýchací ústrojí) a dusivý účinek již u koncentracích od 15.5 ppm, vyšší koncentrace rychle paralyzují čichové buňky, projevuje se drážděním sliznic, kašlem, křečemi a dušením, může také vyvolat edém plic;
  - *ethylmerkaptan* a *methylmerkaptan* jsou klasifikovány jako nebezpečné odpady, jsou zdraví škodlivé při vdechování, jsou to velmi silně zapáchající látky;
  - *dimethyl sulfid* je dráždivý pro oči a kůži a vykazuje velmi nepříjemný zápach i při nízkých koncentracích;
  - *amoniak* dráždí/poškozuje sliznice, má ostrý štiplavý zápach od 5 ppm;
  - *alifatické aldehydy* se po inhalaci projevují především účinky na dýchací cesty, mohou se však objevit i účinky na játra, ledviny a srdeční sval;
  - *pyridin* působí dráždivě na kůži a sliznice a poškozuje nervovou soustavu.
- Z místního anonymního dotazníkového šetření, jehož se zúčastnilo 60 respondentů, vyplývá, že v souvislosti s šířením zápachu z KH Drasty jsou pocíťovány zdravotní komplikace v podobě nevolnosti (90%), pálení očí (62%), zvýšené dušnosti (45%) a pálení sliznic (28%). Mimo uvedené možnosti se v odpovědích vyskytují stížnosti na bolesti hlavy, silnější alergické reakce, zhoršující se astma a zejména dýchací obtíže dětí, které po krátké době mizí při pobytu mimo postižené území.
- Efektivita hygienizace kalů, neboli eliminace patogenních organismů (*salmonela, vibrio cholere, leptospire* a další) v kalu, pasivně probíhající v otevřených kalových polích je oproti jiným způsobům nízká. V čistírenských kálech se například nachází velké množství *salmonel*, které přežívají 143 až 180 dní; dle odborné literatury surové kaly jimi jsou kontaminovány v 91% případech, obecně aerobně stabilizované pak v 79%. Nelze proto zanedbávat možnost přenosu choroboplodných zárodků ze stabilizujícího se kalu zejména hlodavci a hmyzem, přičemž samo intenzivní využívání otevřených kalových polí implikuje možnost vyššího výskytu hmyzu (různé druhy much a komárů).
- ***Přestože míra zdravotních komplikací obyvatelstva není přímočaře prokazatelná, aerobní stabilizace v otevřených kalových polích evidentně výše uvedené látky z chemické a biologické podstaty produkuje. Zatímco nepochybně jsou koncentrace uvedených toxických emisí nenulové, tudíž obtěžující i neprospěšné zdraví – což bylo i nepřímo prokázáno dotazníkovým šetřením, díky chybějící kontrole na základě IPPC regulací nejsou ani limitovány, ani vyžadováno jejich sledování.***
- Dle sdělení České inspekce životního prostředí dne 08.06.2017 proběhla kontrola na ÚČOV Praha, v rámci které byly od roku 2006 potvrzeny dílčí rekonstrukce vyhnívacích nádrží kalového hospodářství, které však nenavýšují jejich kapacitu. Navýšení kapacity je dle

¹ Např. viz <http://www.asio.cz/cz/283.likvidace-zapachu-pomoci-fotokatalyickeho-procesu>

uvedeného protokolu řešitelné pouze stanovením koncepce kalové koncovky na ÚČOV Praha. **Tento závěr chápeme jako zcela nedostačující a požadujeme, aby se Středočeský kraj aktivně začal zasazovat o takové řešení koncepce, kdy nebude docházet ke stabilizaci kalů mimo jeho původce, tedy mimo ÚČOV Praha.** Upozorňujeme i na nesouhlasné stanovisko EIA MZP298 k záměru intenzifikace KH Drasty (vynucené EIA PHA154), které zmiňovalo i problematický transport odpadů z Císařského ostrova do Drast.

- Domníváme se, že jediným dlouhodobě efektivním řešením je intenzifikace kalového hospodářství na Císařském ostrově včetně dostatečné záložní kapacity, která je aktuálně dislokována na KH Drasty a následné uzavření technologicky zastaralého KH Drasty, jehož provoz má negativní vliv nejen na zdravotní stav obyvatelstva, ale i zásadním způsobem snižuje kvalitu jejich života.

Na vědomí:

- *Ministerstvo životního prostředí, Vršovická 1442/65, 100 10 Praha 10, IDS: 9gsaax4*
- *Odbor Kancelář hejtmanky, Středočeský kraj, Zborovská 11, 150 21 Praha 5, IDS: keebyyf*
- *Krajská hygienická stanice Středočeského kraje se sídlem v Praze, Dittrichova 329/17, 128 01 Praha 2, IDS: hhcai8e*
- *Oblastní inspektorát Praha, Česká inspekce životního prostředí, Wolkerova 40/11 160 00 Praha 6, IDS: 4dkdzty*

V Klecanech dne 30.06.2017

Městský úřad Klecany
Do Klecánek 52
250 67 Klecany
IDS: 4d6bdnh

zastoupený

Ivo Kurhájec
starosta města Klecany

Obecní úřad Větrušice
Vltavská 12
250 67 Větrušice
IDS: 4pebqfq

zastoupený

Petra Šefčíková
starostka obce Větrušice

Obecní úřad Husinec
U Radnice 64, Řež
250 68 Husinec
IDS: hfbbpt6

zastoupený

OBEC HUSINEC
U Radnice 64, Řež
250 68 Husinec
IČO: 00240231
Tel.: 220 940 309

Mgr. Jana Münzbergerová
starostka obce Husinec - Řež

zastoupený

Obecní úřad Zdiby
Průběžná 11,
250 66 Zdiby
IDS: vt2b6m8

Ján Tvrďý
starosta obce Zdiby

zastoupený

Městský úřad Roztoky
Náměstí 5. května 2
252 63 Roztoky
IDS: ticbbnc

Jan Jakob
starosta města Roztoky

zastoupený

Obecní úřad Sedlec
Sedlec 60
250 65 Líbeznice
IDS: 9icar3p

Ing. Zdeněk Veselý
starosta obce Sedlec

zastoupený

Spolek Klecansko, Větrušicko a okolí
Východní 152
250 67 Větrušice
IDS: 8cfqx3x

Ing. Martin Římnáč, Ph.D.
předseda spolku